

12. Insects: Dolina Cerekwianki. Presence of invertebrates in the development area

Projekt LIFE14CCA/PL/000101 Adaptacja do zmian klimatu poprzez zrównoważoną gospodarkę wodą w przestrzeni miejskiej Radomia jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Instrumentu Finansowego LIFE oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie

Owady: Dolina Cerkwianki

Występowanie bezkręgowców na obszarze opracowania

Metodyka

Prace terenowe uzupełniające wiedzę entomologiczną przeprowadzono latem 2016r. Kontrole terenowe polegały na przemierzaniu potencjalnych siedlisk rozwoju owadów zlokalizowanych w dolinie Cerkwianki w sąsiedztwie dzielnicy Kozia Góra. Na podstawie znajomości biologii gatunków, poszukiwania ukierunkowane były na penetrowanie siedliska wodnego (przy użyciu siatki hydrobiologicznej) zarastających łąk, przylegających do nich ugorów oraz ziołorośli i siedlisk zaroślowych (na „upatrzonego” i przy zastosowaniu czerpaka entomologicznego). Zaobserwowane owady były fotografowane, szczególną uwagę zwracano na udokumentowanie stanowisk gatunków najcenniejszych z przyrodniczego punktu widzenia. Przeanalizowano także literaturę entomologiczną dotyczącą tego terenu. Z omawianego terenu podawano 1 gatunek chrząszcza - z rodziny Kateretidae - *Kateretes pedicularius* (Lasoń, Miłkowski 2011).

Charakterystyka entomofauny opracowanego obszaru

Owady występujące na badanym obszarze w głównej mierze związane są z ciepłymi, nasłonecznionymi siedliskami. Mają na to wpływ wyraźnie się zaznaczające zbocza doliny, w głównej mierze pokryte niską roślinnością, z rzadka zadrzewione. Przykładem jest tu przedstawiciel ciepłolubnych stonkowatych *Labidostomis longimana* oraz błonkówka *Scolia sexmaculata*. Gatunkiem związanym z ugorami i nasłonecznionymi pastwiskami jest ryjkowiec *Bothynoderes affinis*. Tylko wąski pas doliny, w miejscach pokrytych zdegradowanym łągiem i efemerycznymi sadzawkami stanowi siedlisko dla gatunków wilgociolubnych. Jedynym, trwałym zbiornikiem wodnym jest silnie zanieczyszczona odpadami stałymi sadzawka. Najbliższe sąsiedztwo sadzawki stanowią siedliska ruderalne. Najciekawszymi z przyrodniczego punktu widzenia siedliskami nad Cerkwianką są pozostałości wilgotnych łąk. Dolina Cerkwianki jest mocna przekształcona działalnością człowieka; nigdyś liczne i trwałe zbiorniki wodne zanikły. Cerkwianka to efemeryczny ciek,

mający niewielki wpływ na kształtowanie środowiska przyrodniczego doliny. Obecnie, w dolinie rozwijają się tylko 2 gatunki ważek – *Coenagrion puella* i *Ischnura elegans*. Miejscem ich rozwoju jest wspomniana wcześniej sadzawka, być może również niewielkie zabagnienia w łągu. Inne gatunki spotkać tu można tylko jako migrujące. Ze względu na efemeryczny charakter cieku, tylko sporadycznie można w nim spotkać chrząszcze pływakowate. W wodach cieku znaleziono *Agabus paludosus*. Jest to gatunek charakterystyczny dla wód wolno płynących i zarośniętych roślinnością wodno-błotną. W sadzawce znaleziono kilka pospolitych gatunków z rodziny kałużnicowatych – charakterystycznych dla wód o silnej eutrofizacji.

Motyle dzienne pomimo stosunkowo niewielkiej powierzchni dolinki są dość liczne gatunkowo. Dominują gatunki z rodziny rusałkowatych - związane z pokrzywą: rusałka pokrzywnik i rusałka kratnik. Z siedliskami łąkowymi związanych jest kilka gatunków z rodziny modraszkowatych. Wśród nich najciekawszym jest **czerwończyk nieparek** *Lycaena dispar*. Gatunek ten w dolinie Cerkwianki ma dobre warunki rozwoju bowiem w siedlisku łąkowym rośnie stosunkowo dużo wilgociolubnych szczawi *Rumex* sp.

W dolinie Cerkwianki na roślinach kwiatowych i innych roślin obserwuje się 3 gatunki trzmieli: **trziemia kamiennika** *Bombus lapidarius*, **trziemia ziemnego** *B. terrestris* i **trziemia rudego** *B. pascuorum*.

Trzmiele mają tu dobre warunki do gniazdowania. Na wyżej położonych miejscach – wśród ziołorośli i na ugorach prawdopodobnie zakładają gniazda.

W bardziej suchych fragmentach łąk występuje **długoskrzydłak** *Phaneroptera falcata* – szarańczak z rodziny pasikonikowatych. Gatunek ten znajduje się na czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce.

Owady wymagające działań konserwatorskich

Jedynym cennym z przyrodniczego punktu widzenia gatunkiem występującym w obszarze inwentaryzacji jest motyl *Lycaena dispar* czerwończyk nieparek.

W związku ze statusem ochronnym motyla, miejsca jego rozwoju powinny podlegać ochronie. Siedliska łąkowe w dolinie Cerkwianki powinny być użytkowane ekstensywnie, bowiem w wyniku naturalnej sukcesji grozi im zarośnięcie.

Wykaz gatunków

Coleoptera Chrząszcze

Hydrophilidae Kałużnicowate

Anacaena limbata,
Hydrobius fuscipes,
Helochares obscurus,
Laccobius minutus

Dysticidae Plywakowate

Agabus paludosus,
Agabus guttatus

Carabidae

Biegacz granulowany *Carabus granulatus*

Czarnuchowate Tenebrionidae

Isomira murina

Bęblikowate Melyridae

Malachius bipustulatus

Omomiłkowate Cantharidae

Rhagonycha fulva

Sprężykowate Elateridae

Agrypnus murinus,
Agriotes sputator,
Agriotes lineatus,
Agriotes obscurus,
Hemicrepidius niger,

Byturidae

Byturus sp.

Otrupkowate Byrrhidae

Curimopsis paleata,
Byrrchus sp.

Kózkowate Cerambycidae

Pseudovadonia livida,
Strangalia attenuata,
Stenurella bifasciata,
Dinoptera collaris,
Zgrzytnica *Agapanthia villosoviridescens*

Poświętnikowate Scaarabaiedae

Ogrodnica niszczylistka *Phylllopertha horticola*,
Listnik *Anomala dubia*,
Oxythyrea funesta,
Kosmatek *Tropinota hirta*

Zaleszczycowate Oedemeridae

Oedemera sp.

Omarlicowate Silphidae*Phosphuga atrata***Biedronkowate Coccinellidae***Adalia bipunctata*,Biedronka azjatycka *Harmonia axyridis*,Biedronka siedmiokropka *Coccinella septempunctata*,*Coccinula quatuordecimpustulata***Kateretidae***Kateretes pedicularius***Silvanidae***Uleiota plana***Stonkowate Chrysomelidae***Oulema* sp.,*Phaedon* sp.,*Gonioctena quinquepunctata*,Hurmak olchowiec *Agastica alni**Chrysolina* sp.,*Labidostomis longimana*,Muszelnica *Clytra laeviuscula***Ryjkowcowate Curculionidae***Hypera* sp.,*Larinus* sp.,*Bothynoderes affinis***Lepidoptera Motyle****Hesperiidae powszelatkowate**Karłatek ryska *Tymelicus lineola*,*Thymelicus sylvestris*,*Hesperia comma*,**Pieridae bielinkowate**Bielinek rzepnik *Pieris rapae*,Bielinek bytomkowiec *Pieris napi*,**Nymphalidae rusalkowate**Rusalka pawik *Inachis io*,Rusalka ceik *Polygonia c-album*,Rusalka pokrzywnik *Aglais urticae*,Rusalka kratnik *Araschnia levana*,Rusalka admirał *Vanessa atalanta*,Dostojka latonia *Issoria lathonia*,Przeplatka atalia *Melithaea athalia*,Strzępotek ruczajnik *Coenonympha pamphilus*,Przestrojnik trawnik *Aphantopus hyperantus*,Polowiec szachownica *Melanargia galathea***Lycaenidae modraszkwate**Czerwończyk zamglenieć *Lycaena alciphron*,

Czerwończyk uroczek *Lycaena tityrus*,
 Czerwończyk żarek *Lycaena phleas*,
 Czerwończyk dukacik *Lycaena virgaureae*,
 Modraszek ikar *Polyommatus icarus*,
 Modraszek argiades *Cupido argiades*,
 Modraszek wieszczek *Celastrina argiolus*
Lycaena dispar czerwończyk nieparek **Natura 2000, ochrona gatunkowa, czerw. Księga**
Zygaenidae kraśnikowate
 Lśniak *Adscita statices*
Noctuidae
 Słonecznica orężówka *Helicoverpa armigera*

Odonata Ważki

Łątkowate Coenagrionidae

Łątka dziewczeczka *Coenagrion puella*,
 Tęźnica wytworna *Ischnura elegans*

Hymenoptera Błonkówki

Pszczołowate Apidae

Trzmiel rudy *Bombus pascuorum*, **ochrona częściowa**
 Trzmiel ziemny *Bombus terrestris* **ochrona częściowa**
 Trzmiel kamiennik *Bombus lapidarius* **ochrona częściowa**

Smukwowate Scoliidae

Scolia sexmaculata

Hemiptera Pluskwiaki

Tarczówkowate Pentatomidae

Strojniczka baldaszkówka *Graphosoma lineatum*

Nartnikowate Gerridae

Gerris sp.

Orthoptera Prostoskrzydłe

Szarańczowate Acrididae

Złotawek nieparek *Chrysochraon dispar*

Pasikonikowate Tettigoniidae

Długoskrzydłak *Phaneroptera falcata* **czerwona lista**

Bibliografia dotycząca omawianego terenu

Lasoń A., Miłkowski M. 2011: Kateretidae i Nitidulidae (Coleoptera) okolic Radomia. Wiad Entomol. 30 (3): 149-158.